

به نام خدا

از روایت عرفانی تا روایت قرآنی

دکتر مجتبی صفر علیزاده

دکتر نجیبه هنرور

سرشناسه	: صفرعلیزاده، مجتبی، ۱۳۵۰ -
عنوان قراردادی	: تمهیدات، برگزیده، شرح مرصادالعباد من المبدأ الی المعاد، فارسی، برگزیده. شرح
عنوان و نام پدیدآور	: از روایت عرفانی تا درایت قرآنی / مجتبی صفرعلیزاده، نجیبه هنرور-۱۳۵۱.
مشخصات نشر	: تهران: آیلار، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۱۰۴ ص.
شابک	: 978-600-198-131-9
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: قرآن - تأویل - عرفان - متون قدیمی تا قرن ۱۴
موضوع	: Mysticism -- Early works to 20th century -- Qur'an -- Hermeneutics
شناسه افزوده	: عین‌القضاء، عبدالله بن محمد، ۴۹۲ - ۵۲۵ق. تمهیدات. شرح
شناسه افزوده	: نجم رازی، عبدالله بن محمد، ۵۷۰ - ۶۵۴ق. مرصادالعباد من المبدأ الی المعاد.
رده بندی کنگ	: BP۲۸۳
رده بندی یویی	: ۲۹۷/۸۳
شماره کتابشنسی	: ۵۸۰۳۱ ۳

نام کتاب	: از روایت عرفانی تا درایت قرآنی
مؤلفین	: مجتبی صفرعلیزاده - نجیبه هنرور
ناشر	: آیلار
چاپ - صحافی	: فنی دانشجو
نوبت چاپ	: اول - ۱۳۹۸
تیراژ	: ۲۰۰ نسخه
قیمت	: ۲۰۰۰۰ تومان
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۱۹۸-۱۳۱-۹
ISBN	: 978-600-198-131-9

دفتر مرکزی کتاب آیلار	
انقلاب - خیابان شهید منیری جاوید (اردیبهشت) - خیابان شهدای ژاندارمری شرقی - شماره ۱۴۶	
تلفن: ۶۶۴۰۱۲۵۵ - ۶۶۴۹۴۴۳۱	دورنگار: ۶۶۴۹۴۴۳۱
(ساختمان آیلار)	
فروشگاه شماره ۱ (کتاب آیلار)	
انقلاب - روبروی دبیرخانه دانشگاه تهران - بازارچه کتاب	
فروشگاه شماره ۲ (کتاب آیلار)	
کریمنخان زند - مابین ایرانشهر و خردمند جنوبی - شماره ۱۳۲	
کتاب سبز: شهرستان خوی، خیابان امام، اول نوراله خان	
تلفن: ۸۸۳۱۹۷۴۰-۱	
تلفن: ۳۶۲۲۸۰۰۴	

این اثر مشمول قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است. هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه ناشر، نشر یا پخش یا الکترونیک عرضه کند تحت پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

فهرست مطالب

۵	مقدمه
۷	تمهید اول
۱۷	تمهید دوم
۲۷	تمهید سوم
۴۱	تمهید چهارم
۴۳	تمهید پنجم
۵۱	تمهید ششم
۶۱	تمهید هفتم
۶۷	تمهید هشتم
۷۱	تمهید نهم
۷۵	تمهید دهم
۷۹	مرصاد العباد

مقدمه

ما مرگ و شهادت از خدا خواسته ایم آن هم به سه چیز کم بها خواسته ایم

دوست کند آنچه که ما خواسته ایم ما آتش و نفت و بوریا خواسته ایم

تاویل و تفسیر آیات قرآنی اجتناب ناپذیر است هدف هر دو علم رفع ابهام و رفع شبهه از تعقیدات لفظی است، تاویل و تفسیر آیات قرآنی غیر قابل تفکیک از هم هستند دارای یک هدف اما با خاستگاه جدا از هم.

عرفا قصد دارند با تکیه بر تجربیات عرفانی از معانی ظاهری عدول کنند به معنایی که آن را از طریق قلب سلیم دریافت می کنند؛ البته باید از فهم و کشف درونی مطابق کتاب و سنت و عقل باشد نه هم سو با ظن معلول، هنر مفسر آن است که با تمسک بر روشهای صحیح، آیات قرآنی را قابل فهم گرداند.

تمهیدات عین القضاة همدانی و مرصاد العباد نجم رازی، از جمله متون ادبی است که آیات را از نظرگاه عرفانی با زبان عبارت و اشارت برای طالبان حقیقت معرفت الهی و آداب سلوک آشنا می کنند، البته نباید انکار کرد که مکتب کلامی آنان در ذوق و شهود عرفانی آنان بی تأثیر نبوده است، به عبارت دیگر، این در عین حال غالباً از آیات الهی جهت اثبات عقاید کلامی و اندیشه های باطنی خود استفاده کرده اند.

عین القضاة ابوالمعالی عبدالله بن محمد بن علی میانجی همدانی، از کبار مشایخ متصوفه در آغاز قرن ششم است. ولادت او در اواخر قرن پنجم، در همدان اتفاق افتاد و اجداد او از شهر میانه بوده اند. نزد امام عمر خیام و شیخ احمد غزالی و شیخ محمد حمویه تلمذ کرد و در کلام و حکمت و عرفان و ادب پارسی و عربی صاحب اطلاع وافق بود، نظر به کثرت مطالعه در کتب امام محمد غزالی، باید او را شاگرد آن بزرگ نیز شمرد. عین القضاة با آنکه هنگام شهادت ۳۳ سال بیش نداشت، آثار متعددی به پارسی و تازی دارد و علاوه بر آن نامه های بسیار از او به پارسی باقی مانده که همه آنها حاوی عقاید و

آراء او در مسائل مختلف مربوط به تصوف و مسائل اعتقادیّه است. از آن جمله است: یزدان شناخت، رساله جمالی، مکاتیب، زبده الحقایق، تمهیدات.

نجم رازی به سال ۵۷۳ در شهر ری به دنیا آمد، و در سال ۶۵۴ در بغداد در گذشت. نام و نسب او به طور کامل چنین است: نجم الدین ابوبکر عبدالله بن محمد بن شاهورین انوشیروان بن ابی النجیب الاسدی رازی. تخلص او «نجم» یا «نجم رازی» و لقب او «دایه» است که مناسبت این لقب این است که وی مریدان زیادی را با شیر طریقت و ولایت پرورده بود. شیوه تصوفی نجم الدین رازی، جمع میان تصوف عاشقانه، تصوف عابدانه است، یعنی آمیختن عشق و عبادت. او از یک سو، دلبستگی کامل به اجرای احکام شیخ و ملازمت او را و اذکار نشان می‌دهد، و از دگر سو عشق را غایت معرفت و سلوک می‌شمارد. آثار فارسی نجم الدین رازی عبارتند از: عقل و عشق یا معیار الصدق، مرموزات اسدی، رساله الطیر، سزاج القلوب، سرور الملوك، تحفه الحبيب، اشعار نجم رازی.

کتاب حاضر برآن است که مخاطبان را در هنگام مطالعه متون عرفانی و تأویلات قرآنی با افکار و استنباطات مفسران اهل تشیع نیز آشنایی بیشتری داشته باشند تا بتوانند با نگاه تطبیقی و تحلیلی، مطالب را با دقت مورد نقد و بررسی قرار دهند.

من الله توفیق